

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نیاښد تن من مېباد بدین بوم ویر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

ادبی - فرهنگی

دپلوم انجنیر خلیل الله معروفی
برلین، ۲۶ فبروری ۲۰۱۰

ازین سرای دو در چون ضرورتست رحیل
رواق و طاق معیشت، چه سربلند و چه پست

ضایعة بزرگ علمی

درگذشت "داکتر خسرو فرشید ورد"

استاد برازنده ادبیات دری و زبانشناسی "پوهنتون تهران"

امروز به کتابفروشی "صادق هدایت" در برلین سری زدم، تا سراغ کتابی را بگیرم، که چندی پیش فرمایش داده بودم، دیدم کتاب نرسیده است. پرسیدم:

«از داکتر فرشید ورد هم چیز تازه ای نرسیده است؟»

مالک دکان آقای "عباس معروفی" گفت: «نه!!!»
و با حسرت ادامه داد: «دکتر فرشیدورد هم فوت کردند!!!»
آهی کشیده گفتم:

«حیف و صد حیف!!!»

در دل همان بیت معروف حضرت حافظ را خواندم که:

ازین سرای دو در چون ضرورتست رحیل
رواق و طاق معیشت، چه سربلند و چه پست

یکنفر خریدار از برادران ایرانی ما که مصروف پالیدن کتاب بود، پرسید: «کی فوت کرده؟؟؟»
گفتم:

«استاد خسرو فرشید ورد، از استادان برجسته دانشگاه تهران.»

مردک مثلیکه اصلاً او را نشناخت، ساکت ماند و چیزی نگفت. از آقای "عباس معروفی" در باره "استاد فرشیدورد" جویای معلومات بیشتر شدم، گفت:

« ده روز پیش درگذشتند.»

و ادامه داد :

« معلومات بیشتر را میتوانید از انترنت بگیرید.»

به انترنت رجوع کرده و خبر ذیل را از سایت "خبر آنلاین" Khabar Online گرفتم:

« دکتر خسرو فرشیدورد در تنهایی درگذشت »

اندیشه - در نهایت تأسف ، با خبر شدیم که استاد بزرگ زبان و ادبیات فارسی دکتر خسرو فرشیدورد ، ده روز قبل در تنهایی و بیماری در "سرای سالمندان نیکان" در تهران به دیار باقی شتافته اند. متأسفانه تا زمان نگارش این نوشته، هیچ خبری در مورد درگذشت این استاد ارزشمند و از مفاخر فرهنگی این دیار منتشر نشده است. دکتر فرشیدورد از استادان پیشکسوت دانشکده زبان و ادبیات فارسی و دارای شهرت جهانی و دیدگاههای ویژه در عرصه دستور زبان بود. مقالات و کتابهای فراوان و بسیار ارجمندی در حوزه دستور زبان فارسی و زبان شناسی و نقد ادبی و تحقیقات ادبی از آن استاد درگذشته برجای مانده است.

فرشیدورد چند سال قبل از دانشگاه تهران بازنشسته شد. وی مدتی را با بستگانش زندگی کرد و چندی پیش به سرای سالمندان "نیکان" منتقل شد که در آنجا دار فانی را وداع گفت. چندی پیش، یکی از انجمنهای فرهنگی یادنامه ای را در بزرگداشت این استاد به قلم کمال حاج سید جوادی منتشر کرده بود. دکتر فرشیدورد به زبان و شعر فارسی عشق و غیرت فراوان داشت. این شعر که از مشهور ترین سروده های استاد نیز هست به خوبی عشق او به ایران و فرهنگ این سرزمین را نشان می دهد:

این خانه قشنگ است ولی خانه من نیست	این خاک چه زیباست، ولی خاک وطن نیست
آن کشور نو آن وطن دانش و صنعت	هرگز به دل انگیزی ایران کهن نیست
در مشهد و یزد و قم و سمنان و لرستان	لطیفست که در کلگری و نیس و پکن نیست
در دامن بحر خزر و ساحل گیلان	موجی است که در ساحل دریای عدن نیست
در پیکر گلهای دلاویز شمیران	عطری است که در نافه آهوی ختن نیست
آواره ام و خسته و سرگشته و حیران	هر جا که روم هیچ کجا خانه من نیست
آوارگی و خانه بدوشی چه بلائیست	در دیست که همتاش در این دیر کهن نیست
من بهر که خوانم غزل سعدی و حافظ؟	در شهر غریبی که در او فهم سخن نیست
هر کس که زند طعنه به ایرانی و ایران	بی شبهه که مغزش بسر و روح به تن نیست
پاریس قشنگ است ولی نیست چو تهران	لندن به دلاویزی شیراز کهن نیست
هر چند که سرسبز بود دامنه آلپ	چون دامن البرز پر از چین و شکن نیست
این کوه بلند است ولی نیست دماوند	این رود چه زیباست ولی رود تن نیست

این شهر عظیم است ولی شهر غریب است

این خانه قشنگ است ولی خانه من نیست

او در سال ۱۳۰۸ در ملایر متولد شد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در شهر زادگاهش به پایان رسانید و وارد دانشگاه تهران شد و در رشته زبان و ادبیات فارسی تحصیل کرد و در سال ۱۳۴۲ با ارائه پایان‌نامه دکتری خود با عنوان «قید در زبان فارسی و مقایسه آن با قیود عربی و فرانسه و انگلیسی» مدرک دکترای خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد. از سال ۱۳۴۳ در دانشگاه اصفهان تدریس کرده و در سال ۱۳۴۷ به دانشگاه تهران آمد و تا به حال در رشته دستور زبان فارسی و نقد شعر و متون فارسی تدریس می‌کند. این شاعر معاصر به زبانهای عربی و فرانسه تسلط دارد و با زبانهای انگلیسی، پهلوی، اوستا و فارس باستان آشنایی زیادی دارد.

این استاد زبان و ادبیات فارسی نزدیک به ۲۰ عنوان کتاب در زمان حیات خود چاپ و منتشر کرد که در سه حوزه قابل مطالعه است.

عنوان برخی از کتابهای فرشیدورد عبارتند از:

- ۱- «جمله و تحول آن در زبان فارسی» (۱۳۷۵/ انتشارات امیر کبیر)
- ۲- «پیرامون ترجمه» (مجموعه مقالات/ ۱۳۸۱/ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)
- ۳- «املا، نشانه‌گذاری، ویرایش: برای ناشران، ویراستاران، دبیران، مدرسان ادبیات» (۱۳۷۵/ انتشارات صفی‌علیشاه)
- ۴- «حماسه انقلاب» (مجموعه شعر همراه با مقدمه‌ای درباره شعر امروز از خسرو فرشیدورد)
- ۵- «درباره ادبیات و نقد ادبی» (۱۳۶۳/ انتشارات امیرکبیر)
- ۶- «در گلستان خیال حافظ: تحلیل تشبیهات و استعارات اشعار خواجه» (۱۳۵۷/ نشر تهران)
- ۷- «دستور مختصر تاریخی زبان فارسی» (۱۳۸۷/ انتشارات زوار)
- ۸- «دستور مفصل امروز بر پایه زبان‌شناسی جدید: شامل پژوهشهای تازه‌ای درباره آواشناسی و صرف و نحو فارسی معاصر و مقایسه آن با قواعد دستوری» (۱۳۸۲/ نشر سخن)
- ۹- «دستوری برای واژه‌سازی: ترکیب و اشتقاق در زبان فارسی، ترکیب و تحول آن در زبان فارسی» (۱۳۸۷/ نشر زوار)
- ۱۰- «صلای عشق» (دفتر شعر/ ۱۳۸۰/ انتشارات امید مجد)
- ۱۱- «گفتارهایی درباره دستور زبان فارسی» (ترجمه و نگارش/ ۱۳۷۵/ انتشارات امیرکبیر)
- ۱۲- «لغت‌سازی و وضع و ترجمه اصطلاحات علمی و فنی و یادداشتهای درباره فرهنگستان و برنامه‌ریزی برای زبان و ادبیات و تاریخ زبان فارسی» (ترجمه و نگارش/ ۱۳۸/ انتشارات سوره مهر)
- ۱۳- «مقایسه قیود و عبارات قیدی فارسی با واژه‌ها و عبارات همانند آن در عربی» (نشر اصفهان)
- ۱۴- «نقش آفرینی‌های حافظ: تحلیل زیباشناسی و زبان‌شناختی اشعار حافظ» (۱۳۷۵/ نشر صفی‌علیشاه)
- ۱۵- «تاریخ مختصر زبان فارسی از آغاز تا کنون» (۱۳۸۷/ نشر زوار)
- ۱۶- «فارسی [کتاب‌های درسی] سال سوم دبیرستان» (مولفان خسرو فرشیدورد، حسن احمدی گیوی/ نشر تهران)
- ۱۷- «عربی در فارسی» (۱۳۷۳/ انتشارات دانشگاه تهران)
- ۱۸- «دستور مختصر امروز بر پایه زبان‌شناسی جدید: شامل پژوهشهای تازه‌ای درباره آواشناسی و صرف و نحو

فارسی معاصر و مقایسه آن با قواعد دستوری انگلیسی و فرانسه و عربی، با اشاراتی به فارسی قدیم و زبان محاوره» (۱۳۸۸/ نشر سخن)

در سال ۱۳۷۷ نیز کمال حاج سید جوادی کتابی با عنوان «یادگارنامه استاد دکتر خسرو فرشیدورد» توسط انجمن آثار و مفاخر فرهنگی درباره این استاد زبان و ادبیات فارسی منتشر کرد.

در این کتاب به مباحثی چون دکتر فرشیدورد و فرهنگ و ادب ایران، ترجمه احوال استاد، کتاب شناسی کتاب‌ها و مقالات دکتر خسرو فرشیدورد، و نگاهی به آثار و نظریات ادبی و زبان‌شناسی او پرداخته شده است.

سرویس اندیشه خبرآنلاین درگذشت این استاد استادان زبان و ادبیات فارسی را تسلیت می گوید.

در باره شخصیت، خدمات و کارنامه علمی و اکادمیک "استاد داکتر خسرو فرشیدورد"، ضمن مقاله ای مستقل خواهم نوشت. فعلاً همینقدر میگویم:

من شخصاً از آثار و نظریات علمی استاد روانشاد "فرشیدورد" استفاده های فراوان کرده و مدیون دانش سرشار و تبحر علمی آن نخبه دوران میباشم.

من این ضایعه عظیم علمی را به تمام دوستداران و میراثخواران ادبیات دری در افغانستان و ایران و تاجیکستان، از صمیم دل تسلیت میگویم.

خدواند بزرگ

روان استاد را شاد بداراد

و در فردوس برینش مأوا دهاد!!!

تذکر:

آقای "عباس معروفی" نویسنده ایرانیست و با این مسکین، "خلیل الله معروفی" کدام مناسبت خانوادگی و وطنی ندارد.